

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek popoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 30 L.
Na naročila brez doplačila naročnine se ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik: RICHARD OREL.

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 2

V Gorici, v ponedeljek 7. januarja 1924.

Let. VII.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij GORIŠKE STRAŽE Tisk. Juch v Gorici via Morelli 16.
Uprava in redakcija: ulica Mameti 3. (prej Scuote).

IZJAVA.

Ko je 27. septembra 1923. na obnem zboru v Gorici prevzel podpisani odbor vodstvo politične organizacije goriških Slovencev, v svojem pozdravu na slovensko ljudstvo v prvih dneh oktobra priobčil program, ki ga je naša delala navdušeno pozdravila. Vsi primorski listi, med njimi tudi »Edinost«, so program novega odbora odobraval in izjavili, da z njim strinjajo. V duhu tega programa je šel prvi odbor na delo in se brez ozira na nevarnosti postavil na branik našega naroda. Ko je šlo za narodno, gospodarske in politične pravice goriškega ljudstva (šolstvo, davki, opojne, civilni zakon itd.) se ni nikdar pomišljal zavzeti snega in odločnega stališča, počujoč svojo vest in svoje moči prospehu slovenskega človeka in slovenske zemlje. Z mirnim srcem gleda lahko od nas na delo, ki ga je izvršil v enem triletnem. Složno odobravanje goske javnosti je dokaz, da je pot vsakega odbora bila prava, poštena in koristna. Goriški Slovenci so videli pač, da nismo v svojem nastopu nikdar nikogar napadali, nikogar žalili, nikogar izzivali, vzbujali nobenih preprirov in nobenih razkolov v delu, temveč samo

pozitivno delali.

Duh goriškega društva je viden v naši javnosti v pisavi njegovega glasila: »Goriške Straže«. »Goriška Straža« je bila edini list na vsem Primorskem, ki se je zadnjem četrtletju izogibal vsamemu, tudi najmanjšemu prepiru. Posledica tega je, da ljudstvo ljubi in ga v sklenjenih vrstah ohrablja. Goriško društvo se je postavilo na korektno stališče, da se ne bo mešalo v zadeve Trsta in Istre, je omejilo vsled tega svoje delovanje na goriško ozemlje. Pač je živo čutilo potrebo po vrhovnem vodstvu vseh Slovanov v Italiji v obliki Narodnega sveta in dilo je v ta namen ves čas pojanja s Trstom, ki do danes ni še zaključena.

V tem se je pa pripetil nenaden, zalovanja vreden dogodek. Sredi pogajanj za Narodni svet je vršil 30. decembra 1923. občni or tržaškega društva in pičlo evilo zbranih gospodov (Navzo je bilo 39 ljudi. Ur.) je obso- lo kratkomalo obstoj samostojne politične organizacije goriških Slovencev ter izjavilo, da raztegne naško društvo svoje delovanje z Goriško, hoteč s tem izzvati je v narodu.

Politično društvo »Edinost« v Gorici slovesno izjavlja, da ne bo dilo na to pot, ker se zaveda, da prihaja našemu narodu rešitev kregov in preprirov, temveč samo pozitivnega dela.

Liste posameznike, ki so iz bankarske nestrpnosti izstopili goriškega društva, bo ljudstvo

brez škode pogrešalo, zakaj tekom zadnjih treh let so dokazali svojo popolno brezplodnost in nesposobnost v javnem delu, našemu ljudstvu niso ničesar dali, v njem niso ničesar ustvarili, pač pa so se stalno odtegovali vsakemu delu med narodom.

Ljudstvo to ve in zato bo ostal klic po razporu, ki je zadonel iz tržaškega občenega zbora, brez odmeva v narodu.

Zatorej more biti naš odgovor le eden: **pošteno in pozitivno delo** za narod, iz katerega smo izšli, v katerem tičimo, s katerim smo nez-

družljivo zvezali in združili svojo usodo.

Prepričani smo, da ne bo s našim odgovorom zadovoljna samo cela Goriška, ampak ves naš narod v Julijski Krajini.

Izjavljamo, da se v kregu in prepriro ne bomo spuščali, ampak šli mirno in pogumno svojo pot naprej, gotovi, da bo zgodovina izrekla svojo končno sodbo, kdo je v tem težkem času resnično in trajno koristil svojemu narodu.

Odbor

»Političnega društva Edinosti v Gorici.«

Kaj se godi po svetu?

Organizacija bivših bojnikov.

Ko so se po svetovni vojni vračale milijonske armade z bojišč ter se je izvršila demobilizacija, se niso pretrgale s tem vse vezi med bivšimi vojaki. V vseh državah sveta so se ustanovile organizacije bivših bojnikov, ki imajo namen ščititi koristi svojih članov v javnosti. Zakaj bivši bojniki imajo mnogoštevilne pravice do države. Invalidi zahtevajo pokojnino, jetičnim gre zdravniška pomoč, slepci hočejo v solo in se naučiti kakšno obrt, vdovam in sirotam pritiče podpora, dela zmožni invalidi hočejo dobiti službo pri državi ali v privatnih podjetjih itd. itd. Neštete so zahteve, neštete koristi, ki jih branijo in ščitijo organizacije bivših bojnikov. Vsi člani brez razlike na stranko in na mišljenje imajo skupno potrebo po pomoči in podpori. Zato so se ustanovile povsod mogočne zveze bivših bojnikov in tudi v Italiji imamo tako organizacijo, ki je zelo velika in silno vpoštevana. Ako pomislimo, da se je bojevalo na frontah približno 6 milijonov ljudi, si lahko predstavljamo, kako mogočna je v Italiji zveza bivših bojnikov. Vpoštevana pa je zato, ker čuti domovina posebno hvalenost do tistih svojih sinov, ki so zanjo prelivali kri na bojiščih. Današnja vlada ceni zvezo bivših bojnikov kakor nobena njenih prednic, saj trdijo celo fašisti, da je fašistovska vlada

»Vlada bojnikov«.

Zato je skušal fašizem nasloniti svojo moč ne le na lastno stranko, ampak v prvi vrsti tudi na mogočno zvezo bivših bojnikov. V zvezi je vtelesen duh nove Italije, v njej so organizirani najbolj pogumni in idealni ljudje v državi, v njej se izraža slava in bodočnost domovine. Vsled tega so se trudili fašisti, da bi prestopila zveza bivših bojnikov k njim in se postavila odločno v službo vlade. Posrečilo se jim je, da so odločilne voditelje pridobili za svoj načrt in pripravljali se je že uradni prestop zveze k fašizmu. Toda čim se je začela bližati zveza fašizmu, je nastal nenadoma odločen

odpor med bojniki.

Socialisti, republikanci in neka-

teri liberalni člani bojniške organizacije so izjavili, da se zveza ne sme vtikovati v politiko, ker šteje v svoji sredi mnogoštevilne zasluzne člane, ki so odločni nasprotniki fašizma. Ako se postavi zveza na stran fašizma, pomeni to razkol in s tem je začetena usoda enotne organizacije. Po vsej Italiji se je vnel hud boj med eno in drugo struio, ki se danes ni dobojevan. Da bi se vodstvo izvilo iz zadreg, je sklenilo resolucijo, v kateri pravi sicer, da je zveza nepolitična, toda v isti sapi proglašja tudi, da hoče zveza odločno podpirati fašistovsko vlado.

Prva razrepitev.

Zoper to resolucijo so se dvignili protifašistovski člani bojniške organizacije ter izjavili, da so oni odločni nasprotniki fašistovske vlade in da vodstvo torej ne more in ne sme govoriti v imenu cele zveze. Bojniška organizacija mora pretrgati vsako zvezo z vlado in proglasiti pravo in resnično politično neodvisnost. Ker niso mogli s to zahtevo podreti, so nekateri bojniki ustanovili lastne skupine pod imenom Svobodna Italija.

Koncem meseca decembra se je vršilo glavno zborovanje bojnikov, ki bi bilo moralo položaj razčistiti, a ga ni, ker je bila še enkrat sprejeta gori označena dvounma resolucija. S tem položajem tudi fašisti niso vsi zadovoljni.

»Pribežališče protidržavnih rovarjev«.

Znani fašistovski voditelj Roberto Farinacci je začel javen boj proti današnji zvezi bojnikov in zahteva v svojem listu »Cremo-na Nuova«, da se mora zveza odločiti na levo ali na desno. Bojnik naj povejo jasno, so-li za ali proti fašizmu. Fašisti hočejo imeti čiste račune in če se ne mara organizacija bivših bojnikov odločiti brez pridržkov za fašizem, jo je treba kratkomalo razbiti. Današnje stanje je nevzdržno. Ako se položaj ne razčisti, bo fašizem doživel še veliko razočaranje. Zakaj v zvezi bojnikov so se združili vsi sovražniki fašizma ter izpodkopljejo pod krinko bojniške organizacije ugled in moč vlade.

Zveza je postala zatočišče vseh

hujskačev, pristan prevratnih elementov, pribežališče protidržavnih rovarjev. V svojem listu privoduje Farinacci, da je v mnogoštevilnih pokrajinah države boj med fašisti in bojniki v polnem razmahu in zato je napočila sedaj ura, ko se je treba odločiti na levo ali desno.

»Svobodna Italija«.

Da je v besedah Farinaccija mnogo resnice, spoznamo takoj, če premostimo delovanje bojniških skupin, ki se zbirajo pod imenom: »Svobodna Italija«. Ti bojniki so zagrizeni nasprotniki fašizma, češ da zatira v Italiji vsako svobodo ljudstva, da uvaja v italijanski narod militarizem, imperializem itd.

Pred nami leži list teh bojnikov, ki se glasi tudi »Svobodna Italija« in je silno ostro pisan. Da bodo naši čitatelji spoznali, kakšen je njegov duh, navedemo le par gesel, ki so z debelimi črkami natisnjena čez celo stran lista: »Če hočete, da se bo ljudstvo zanimalo za usodo domovine, imate na razpolago le eno sredstvo: napravite, da bo ljudstvo domovino vzljubilo potom svobode«. Ali pa: »Svoboda je sveta kakor človek, čigar življenje obstoji pač v svobodi«. Nadalje: »Mi nismo vrgli svoje mladosti vetrovom toliko raditega, da se naše meje raztegnejo za ped zemlje, temveč smo se bojevali predvsem zato, ker nas je gnalo k temu brezmejno hrepenenje po svobodi in pravici«.

Kakšen bo konec?

V duhu takih načel je »Svobodna Italija« začela delati in ima svoje pristaše raztresene že po vsej državi od Istre do Sicilije in Sardinije. Med pomembnimi osebami se je priklopil temu gibanju razen drugih: sin Garibaldija polkovnik Ricciotti Garibaldi. Ker nastopajo pristaši »Svobodne Italije« povsod proti fašizmu, se vršijo pogosti spopadi med obema strankama. »Svobodna Italija« se pritožuje nadalje, da dela policija njenim pristašem hišne preiskave, da pleni njene proglaste ter ovira, kjer le more, ustanovljanje novih skupin. Nastane vprašanje, kako se bo stvar končala. Po našem mnenju bo zveza bivših bojnikov postala ali resnično in popolnoma nepolitična, ali se pa razbije na kose. Da bi v svoji celoti šla k fašistom, je nemogoče, ker je večina temu nasprotna.

Dogodki med bojniki so važni, ker je njihova zveza ena najodličnejših, najbolj vplivnih in mogočnih organizacij v državi.

Volitve spomladi.

Kakor smo svoj čas že poročali, so postale volitve v rimski parlament neizogibne. Ko je Mussolini zasedanje zaključil, je bilo to vsem politikom v Italiji jasno. Zbornica sicer ni še razpuščena, volitve niso še razpisane, toda vladni listi pravijo, da se bodo vršile meseca aprila. Na vsak način morajo biti zaključene pred mesecem junijem, zakaj 30. junija bo moral

parlament potrditi novi državni proračun. Kakšna bo volivna borba, je danes težko povedati; morda se bo vršila mirno, morda nasilno, na vsak način in v vsakem slučaju pa bodo dosegli fašisti večino in dobili dve tretjini poslancev. Zadržanje Slovencev in Hrvatov v bodočih volitvah ni še odločeno.

Venizelos je prišel domov.

V Atenah se je zbrala k zasedanju novo izvoljena zbornica, ki ima odločati o monarhiji in republiki. V trenutku ko se je Venizelos vračal na ladji v domovino, se je vršila prva seja, na kateri so hoteli skrajni republikanci odstaviti kratkoročno kraljevsko hišo in proglasiti ljudovlado. Dasi je ogromna večina parlamenta republikanska, je kljub temu predlog propadel, zakaj večina poslancev je bila mnenja, da je treba počakati povratek Venizelosa, ki naj pove v stvari svoje mnenje. Brez Venizelosa se ne sme napraviti noben sklep, zakaj on pozna mednarodni položaj

ko nihče. V tem se vidi velikanski ugled in vpliv, katerega uživa Venizelos v svojem narodu.

In res je parlament počakal, da pripluje Venizelosa na ladjo na Grško. Ko se je veliki izgnanec prikazal v domovini, se je polastilo ljudstva nepopisno navdušenje.

Plebiscit naj odloči.

Dasi Venizelos ni poslanec ampak zasebnik, je bil brž izvoljen za predsednika zbornice in začel voditi posvetovanja. Venizelos je predlagal in parlament je sprejel, da naj ljudsko glasovanje odloči o usodi kralja. Grški narod bo moral odgovoriti na nastopni vprašanji: 1.) Ali je za ali proti sedanjemu kraljevski hiši. 2.) Če ne mara več sedanje dinastije, naj pove, ali želi drugega kralja ali pa republiko.

Šele če se izjavi ljudstvo izrečno za republiko, se bo ta proglasila. Za kaj se bo grški narod odločil, ne vemo. Skoro gotovo pa je, da se bo podrl prestol sedanjemu kralju Juriju.

Nezaslišana samevolja.

V nemški občini Tramin na južnem Tirolskem so krajevna oblastva prepovedala na nemški ljudski šoli poučevanje materinega jezika tudi v dodatnih urah. Proti določili zakona je bil nemški jezik iztrebljen do korenin.

Še več! »Landsmann« pravi, da je brigadir kraja prepovedal celo pouk materinega jezika izven šole, zabranil je pa tudi prepevanje domačih pesmi v gostilnah občin. To je nezakonitost, kakor ji je težko najti primera.

Bankovci po eni liri neveljavni.

Bankovci po eni liri je treba do 10. januarja izročiti pošti ali kateremu drugemu uradu, zakaj 11. januarja postanejo neveljavni. Povejte to ljudem, ki ne čitajo »Goriške Straže«, da ne bodo trpeli škode.

Nova razdelitev sodnih okrajev.

Sentviška gora in Šebrelje bosta pripadali odslej telminski sodniji, Trnovo pri Kobaridu bo spadalo znanprej k bovski sodniji.

Odlikovanje Otona Župančiča.

Največji živeči slovenski pesnik Oton Župančič je bil izvoljen za dopisnega člana londonske univerze. V Otonu Župančiču je odlikovan ves slovenski narod.

Iznane istrske duhovnike sprejme Dalmacija.

Splitski škof dr. Bonifacij je pripravljen sprejeti v svojo škofijo večje število slovenskih ali hrvaških duhovnikov, ki so morali ali bodo še morali zapustiti tužno Istro, ker jim vlada noče priznati državljanstva ali iz kakšnih drugih razlogov.

Česa potrebuje vsak narod?

Sedanji ministrski predsednik Anglije gospod Baldwin je v nekelem svojem govoru rekel: »Vsakemu narodu je potrebno za njegov uspeh prvo: da brani in hrani vero svojih očetov, drugo: da ima čvrsto zaupanje v svojo bodočnost, tretje: da nad vse ljubi delo«.

Vlada je tudi do Nemcev neustrašna.

Na Silvestrov večer je rimska vlada brzojavno odpustila iz državne službe veliko število Nemcev na Tirolskem. Prizadete so prvi vrsti sodnije in pošte.

Glasilo tirolskih Nemcev »Landsmann« je napisal ob tej priliki sledeče besede: Naša domovina je bila anektirana, kakor se je govorilo, samo radi tega, da je postala država do svojih naravnih bogov Zemlja se je priklopila, toda ljudstvo, ki si je zemljo prilastilo svoje pridnostjo, hoče pohabiti, oslabiti; hočejo duševno, kulturno in narodno izkoreniniti. To ljudstvo mora postati šibko in slabo, da ne bo moglo niti boriti za svoje pravice. Kdo naj se briga za vzviševanje slabiča? Zakaj naj se briga za njegove vzdih, ko ga ne sliši?»

Važno za vinorejce in vinske trgovce.

Do dne 5. januarja 1924. bi izdati morali plačati v smislu tega zakona, ki smo ga razložili v »Goriški Straži« državni 20 lirskega vinski davek za vse vino, ki so prodali ali pa drugače konsumirali v zadnjih dveh mesecih leta 1923. Če je v novembru in v decembru Kdor tega ni še izvršil, naj se čimprej, da ne bo kaznovan. Da se plača na pošti. Zahtevajte pa dobro shranite potrdilo, da ste vek plačali.

Videm se razvija.

Bivši goriški deželni odbor je namen sezidati v Gorici lepo deželno bolnico, ki bi bila zadostov potrebam vse Primorske. V ta namen je imel deželni odbor prihranjenih že tri milijone lir in dobiti bi bil še nekaj milijonov od države velike kot vojno odškodnino. Kakšno mesto bi bilo imelo goriško deželno deželne bolnice, si lahko vsak predstavljajo. Dobiček bi bili imeli od in ga trgovci in obrtniki, dobiček bi kmetje, ki bi bolnici prodajali mleko, zelenjavo in druge pridelke. biček gostilničarji, zakaj v mestu prihajali ljudje s cele dežele obiskovat bolnike. Denar naših davkočevalcev bi bilo ostal v deželi.

S tem, da je goriška dežela obsejana, je šel ves našt na kose. T prihranjeni milijoni naših davkočevalcev so se izročili Vidmu, kaj sklenjeno je, da se sezida na deželna bolnica v Vidmu in Gorici. V Vidmu se bo dvigla krasna moderna palača, o kakor pravijo, da bo stala 40 milijonov. V njej bo prostora za 40 do 50 zdravnikov. Sezidalo se bo za posebno poslopje s stanovanji, talnico, knjižnico itd. To bo bilo malo takih.

Od tega bo imel Videm svoj koristi. Koristi bodo imeli videmski zidarji pri zidanju stavbe, videmski obrtniki in trgovci, videmski gostilničarji in mesarji, videmski davkočevalci poje čez mejo. Videm in se bo potrosil v dol tamkajšnjemu prebivalstvu.

To so sadovi nove politike.

Kako skuša Videm vse pritegniti nase, kako premišljeno in vztrajno

DNEVNE VESTI

Tudi srednje šole hočejo popolnoma peitalijančiti.

Dne 27. dec. 1923. je izšel kr. odlok, ki uničuje slovenske in nemške srednje šole. Člen 4. tega odloka se glasi: »V drugojezičnih srednjih šolah in učiteljskih se bo vršil pouk počenši z letom 1927-28. v italijanskem jeziku. K italijanskemu pouku se bo prešlo postopno in začeti se mora s prvim razredom nižjega tečaja«. Člen 4. novega Gentilejevega ljudsko-šolskega zakona je ubil slovensko ljudsko šolo, člen 4. srednješolskega zakona istega ministra-filozofa uničuje slovensko srednjo šolo.

Uspeh stoletne borbe Slovencev za narodno šolo in osvoboditev na kulturnem polju hoče filozof Gentile uničiti v par letih. Zalostno in težko se je boriti narodu v dvajsetem stoletju v kulturni državi za najbolj priproste pravice, a narod Slovencev se bo boril za svojo šolo, dokler ne zmaga.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA.

Poverjeniki požurite se z nabiranjem naročnin in nam vrnite čim prej nabiralne pele. Naročnina znaša 5 lir za leto 1924. Denar sprejema inž. Josip Rustja, Gorica, Corso Verdi 37.

Dokončano je.

Zadnje preostanke goriške dežele si Trst in Videm pridno razdeljuje. Videm dobi $\frac{4}{5}$, Trst $\frac{1}{5}$ našega deželnega premoženja. Videm si je vzel za zdaj palačo deželnega odbora v ulici Treh Kraljev v Gorici, pobral je staro deželno poslopje z zborovalno dvorano na Stolnem trgu, prilastil si je vojaško bolnišnico na Mirenski cesti, ki je bila last naše dežele, vzel bivšo vojaško bolnico na Placuti z zemljiščem, dobil v last deželni pašnik na Blanči, vzel deželni pašnik in gozd na Stari gori. Tudi Trst je dobil v Gorici eno deželno poslopje z zemljiščem. K temu dedičema sta pritegnila Trst in Videm še tretjega, namreč goriško občino in ji darovala staro pokopališče na tekalšču Viktorja Emanuela pod pogojem, da se spremeni do leta 1926. v vrt. Tudi to je lastnina naše dežele.

Dokončano je! Slovensko in furlansko ljudstvo, ki je s svojimi žulji ustvarjalo goriško deželno premoženje, je pri tej delitvi ostalo

praznih rok in gleda s žalostnim sreem, kako se njegov imetek raztepa na vse vetrove.

Naš novi prefekt

je nastopil v Vidmu svojo službo in je poslal pri tej priliki vsem vojaškim in civilnim oblastvom, vsem fašistovskim odsekom, bivšim bojnikom in invalidom svoj pozdrav.

Ali si plačal upravi „Goriške Straže“ naročnino (15 L.) za leto 1924?

Povodenj na Franceskem.

Kakor prej v Sloveniji tako narasča sedaj tudi v nekaterih delih Francije vodovje in Pariz je v nevarnosti, da ga preplavi reka Seine, ki teče skozi mesto.

Čuden zračni pojav v Zagrebu.

Večkrat se zgodi, da sije solnce na gotove predmete tako, da se vidi podoba predmetov v zraku in jo uzejo ljudje prav razločno v največji daljavi. Tej prikazni pravimo Fata morgana. Tako so videli n. pr. 24. decembra v bližini Zagreba sliko reškega morja, v zraku so se bliščale hiše Sušaka, videle so se ladje, ki plujejo po morju.

Ko je solnce zašlo, je zginila tudi podoba.

Kako sodijo o Slovencih na Angleškem.

Pred nedavnim časom se je v Londonu razgovarjal Stefan Radič z nekim zelo vplivnim angleškim državljanom. Ko je nanesel govor na Slovence, je angleški politik vzkliznil: »Krasna Slovenija! Inteligentni slovenski narod!«

Snežni viharji

so divjali te dni na Češkem, v Avstriji, na Ogrskem, v Švici in na Poljskem. V nekaterih krajih je dosegla snežna odeja debelost 7 m, tako da železnice niso mogle naprej in je ves promet ustavljen. Na Češkem imaš vasi, ki so zakopane v snegu in so odrezane od ostalega sveta. Ponekod je bil vihar tako silovit, da je ruval drevesa, prevračal lokomotive, podiral brzozjavne drogove, rušil hiše. Mnogo ljudi je težko ranjenih.

Mednarodna zveza duševnih delavcev.

V Parizu se je vršilo ustanovno zborovanje mednarodne zveze duševnih delavcev. Za predsednika je bil izvoljen Dunajčan dvorni svetnik Zifferer, za podpredsednika pa Belgijec Otlet.

Zopet ovaduško pisanje.

Jugoslovanska vlada je prepovedala širjenje »Nove Dobe« (Ere Nuove) po jugoslovanskem ozemlju. »Nova Doba« pravi, da so to povzročili primorski slovenski politiki, ker so oni stavili »svoje predloge v Ljubljani in Beogradu«. Kako imenuje pošten človek tako pisavo? Ali ne imenujemo to ovaduštvo?

Avtonomija na Franceskem.

Kakor Italija tako si je tudi Francija pridobila v svetovni vojni nove pokrajine, v katerih je obstajala deželna avtonomija. Med tem ko je pa Italija v naših krajih vničila vso občinsko, šolsko in deželno avtonomijo, so pustili Francozi v novih deželah, to se pravi v Alzaciji in Loreni obstoječo deželno avtonomijo nedotaknjeno.

To se je zgodilo v Franciji, ki je znana kot najbolj centralistična država v Evropi.

Radič na Dunaju.

Radič je zapustil London in se nahaja sedaj na Dunaju. Izjavil je, da na Angleškem ni govoril proti Jugoslaviji, temveč zahteval sporazum med Srbi in Hrvati. Za sedaj se ne bo vrnil v Zagreb, ampak se pripravlja na potovanje v Ameriko.

zvršuje svoje načrte, vidimo že anes.
edn Bolnica usmiljenih bratov v Go-
keci, kjer so bili nastanjeni ubožni
u goriški bolniki, ne prejema več ni-
speakega plačila od deželne uprave v
vojidmu za bolniške stroške. Ker pa
zae morejo usmiljeni bratje rediti
e: bolnikov zastonj, so bili prisiljeni

odsloviti reveže iz bolnišnice in jih
poslati v Videm. Vsaki dan so pe-
ljali po 20 bolnikov iz Gorice. Za-
lostno, prežalostno, če pomislimo,
da Videm ne plačuje s svojim, am-
pak z našim goriškim denarjem.
Take so posledice vničene avto-
nomije in razkosane dežele.

Kaj je novega na deželi.

KANAL
Kakor Vam je znano, sta šla v
im »zastopat« Slovence tudi dva
menitnika iz naše občine. Prvi je
zbirjevalec davkov ali dacar
Mussnig, doma iz Kobarida, drugi
Giovanni Krall, najbrihtnejši in
najbogatejši veljak iz Morskega.
On je namreč kravji mešetar in
kupčuje s »frišnimi« drvi. Bil je
neomajen in zvest narodnjak toliko
časa, dokler se ni spremenil v nav-
dušenega fašista. On stoji namreč
na stališču, da sta na svetu samo
vestoba in značajnost nekaj
redna. Giovanni Krall je bil po
povratku iz Rima silno ponosen in
je v solzah pripovedoval, da je vi-
del v Rimu veliko zlato kroglo, ki
je ne dà za celo Jugoslavijo.
Mussnig je drugi kanalski politik,
ki se odlikuje v tem, da ima zelo
razvit posluh in se razume na
glasbo.

Tretji v njih družbi je Krallov
tajnik Luigi Macarrovig, vulgo
Kos, odlični četovodja in poveljnik
v Morskem. Ni bil sicer še v Rimu.
Toda treba mu je priznati, da je bil
tudi on neomajen narodnjak do
tistega trenutka, ko je prestopil k
fašistom. Mož je torej trden značaj
in zelo brihten.

To so tisti razboriti Slovenci iz
naše občine, ki vodijo zvonec med
slovenskimi fašisti v Kanalu.

Iz SOLKANA.
Naša Marijina družba je vprizo-
rila na dan sv. Štefana v dvorani
g. Mirka Mozetiča Sardenkovo igro
»Nova mladost«. Vse igralke so ne-
pričakovano dobro igrale svojo
vlogo. Priznati moramo, da je Ma-
rijina družba pod vodstvom g. ka-
plana Ferjančiča dosegla višek v
lepem igranju. V Solkanu se je že
mnogo igralo, toda tako lepo še ne.
Tudi igra sama je bila za Solkan
srečno izbrana. Iz srca častitamo
Marijini družbi, njenemu voditelja
in igralkam. Marijina družba naj
bo prepričana, da bo njeno delova-
nje prineslo blagoslov in novo živ-
ljenje v solkansko občino.

Miren.
Po naši vasi se z veliko vstrajno-
stjo širi vest, da dobi občina komi-
sarja. Imenujejo se že razne osebe
in nekateri se celo hvalijo, da nosi-
jo tozadevni odlok že v žepu. Samo
da ne bo prišlo med nesebičnimi
kandidati do boja...?!

Izpod belega Čavna.
Kako lepo bi bilo, ko bi imeli vsako
leto natančen pregled čez življenje na-
šega ljudstva v Italiji, posebno pa sta-
tistiko o spremembah v naših družinah.
Kajti družinsko stanje se bo v naših
razmerah od leta do leta vedno bolj
spreminjalo... V »Gor. Straži« naj bi se
odprl predalček za statistiko! Začel

lom jaz, ki sem to sprožil! — V Ka-
menski fari je bilo lansko leto 79 ro-
jencev, in sicer moškega spola 34, žen-
skega 45, vsi zakonski izvzemši enega.
Bela žena jih je pokosila 35. Oklicalo
se je le 15 parov ženinov; od teh je bi-
lo doma 7 porok. Vsekakor premalo za
faro, ki šteje nad 2 tisoč duš. Pa pra-
vijo, da se letos bajé sploh ne bodo že-
nili, ne možile, in sicer v nekaj protest
zoper upeljavo civilnega zakona; in
kakor vsekaze, bo to postalo tudi res-
nično dejstvo, kajti tekom zadnjih dveh
let se jih je izselilo približno 50 oseb, in
te dni se pripravlja na odhod spet no-
va stotnja: fantje v Ameriko, dekleta
v Aleksandrijo. To je sad političnih, in
zlasti gospodarskih razmer, v katerih
živimo in mrjemo. Med zadnjimi izse-
ljenci je bil tudi Lojze Podgornikov,
izboren in zvest društvenik in pevec.
Izobraževalno društvo mu je v slovo
priredilo zabaven Silvestrov večer z
igro, deklamacijami, petjem itd.

Vkljub splošno-vladajočemu duhu
verske mlačnosti in brezbriznosti je bi-
lo do 9 tisoč sv. obhajil in bilo bi jih še
veliko več, ako bi fara imela g. kapla-
na. — Malo slabši deluje tiskovni od-
sek. »Glasnika Srea Jez.« in »Bogolju-
la« je razmeroma največ: po 60 izvo-
dov. »Gor. Straže« do 30 naročnikov.
»Edinosti« in drugih listov le neznatno
števílo. V pičlen čitanju dobrih časopisov
tiči največji vzrok, zakaj da je
ljudstvo premalo zavedno in discipli-
nirano. Vzrok temu pa je zopet obup-
no gospodarsko stanje, iz katerega
ljudstvo ne vidi skoro več žarka bolj-
šega upanja in srečnejše bodočnosti.
Sporočiti bi še bilo veselo vest o
minulega leta, da so Skriljani po sreč-
nem naključju vdobili nove zvoneve.
Dne 16. dec. bili so slovesno blagoslov-
ljeni. Iz primerne petja, deklama-
cije, nagovora, č. g. župnika, sploh iz vse
slavnosti je zvenel refren: Skriljani!
— veselite se! —

Renče.

Ivan Stepančič, zidarski mojster
in Peter Pahor sta se bila meseca
aprila sporekla pri kozarcu vina.
Pahor trdi, da ga je Stepančič poz-
neje na cesti udaril v lice in ga
močno ranil. Predstavil se je drugi
dan zdravniku, si dal ugotoviti po-
škodbe in nato naznanil Stepanči-
ča pri varnostem oblastvu. Orož-
niki so Stepančiča hoteli aretirati,
češ da je Pahorja potolkel in razža-
lil. Stepančič je proti temu odločno
protestiral in izjavil, da je nedol-
žen, ker se Pahorja ni niti dotaknil.
Mogoče, da se je Pahor sam pobil
ali ga je pa kdo drugi udaril. Ker
ni mogel Pahor dokazati Stepanči-
ču čina, ga orožniki seveda niso
mogli aretirati.

Toda Pahor ni odjenjal, ampak
vložil proti Stepančiču tožbo pri
goriškem sodišču.

Rana, ki jo je bil zadobil, je bila

namreč precej huda in se je
izlečila sele po šestih mesecih. Vr-
sila se je te dni razprava, pri kate-
ri je zastopal Stepančiča dr. Karl
Podgornik. Sodni dvor je Stepanči-
ča oprostil, češ da mu ni mogoče
dokazati krivde.

Srpenica.

Tukajšnje bralno društvo Stol je pri-
redilo zabaven Silvestrov večer, ki je
uspeš precej povoljno. S par deklama-
cijami, šaljivo pošto in tekmo za kolač
se je spravilo občinstvo v najboljše raz-
položenje. Največ smeha pa je vzbudi-
lo licitiranje salama, dar vrlega podpi-
ratelja našega društva g. Jožefa Treb-
šeta.

Nabralo se je tudi 82 lir za Šolsko
društvo na nabiralni poli g. učitelja
M. Ravterjeve.

Društvo se zahvaljuje še enkrat tem
potom vsem, ki so na kateri si bodi na-
čin pripomogli k dobremu izidu druš-
tvene zabave.

Vipava

Kakor smo čitali v »Straži«, obstoji
upanje, da se izmenja s časom vendar
denar, ki leži neizmenjan onstran meje.
V poštevi prihajajo posojilnice in za-
druge, toda te niso edine. Naj mi bo
dovoljeno pripomniti, da je tudi mno-
go zasebnih strank, ki imajo neizme-
njan denar onstran meje in take stran-
ke se nahajajo tudi pri nas na Vipav-
skem. Kakor je vlada bila zaukazala,
tako so one do 15. avgusta 1919. vložile
na oblastvo prošnje z vsemi potrebnimi
listinami, a do danes čakajo še za-
man na denar.

V trenutku, ko pride izmenjava de-

narja zopet v razpravo, je v interesu
splošnosti, da se ne pozabijo te osebe,
zakaj tako bi se obvarovali mnogi na-
ši ljudje popolnega gospodarskega po-
loma.

Prosimo naše poslance, da se poteg-
nejo, ko pride čas, tudi za usodo teh
oseb.

Rihemberk.

V našo vas je dospela žalostna
vest, da je umrl v Mariboru g.
France Pavlica, naš domačin, ki je
imel svoj čas v Rihemberku gostil-
no in posestvo. Ranjki Pavlica je
bil trden značaj in je bil za časa
prevrata zaprt od vojaških oblastev
v tržaške zapore, kjer je ostal 3
mesece. France Pavlica je dosegel
72. leto starosti.

Preostalim naše iskreno sožalje!

Črni vrh.

Okrajni cestar iz Senožeč se je
podal v četrtek popoldne iz Gaber-
ka proti Črnemu vrhu obiskat
svojega strica. Dan je bil strašno
mrzel, sneg je pokrival pokrajino.
Cestar se je približal že Črnemu
vrhu in se je nahajal četrte ure ho-
da od stričeve hiše, ko je nenadoma
omagal in obležal v snegu. Bog
vedi, kaj ga je bilo prijelo, da ni
mogel več dalje. Nesrečnež je ostal
celo noč na cesti in drugi dan so
ga našli mrtvega. Njegovo truplo
je bilo zmrznilo v snegu.

Nesrečnež zapuša štiri nepre-
skrbljene otroke in mlado ženo.
Strašen udarec za ubogo družino,
kateri izrekamo naše iskreno so-
žalje.

Mestne novice.

V župni cerkvi sv. Ignacija
je bilo v letu 1923. 137 krstov, 75 porok,
64 pogrebcev.

V znanje davkoplačevalcem.
Od 7. do 15. januarja so na vpo-
gled davkoplačevalcem v ul. Maz-
zini št. 19 davčni seznam za
zemljiški, stavbinski davek ter da-
vek na dohodek iz premičnega
premoženja.

Glasbena prireditev v Gorici.
Kakor smo že na kratko javili, pri-
redi Pevsko in glasbeno društvo v Go-
rici dne 12. on 13. t. m. v Trgovskem
domu dva koncerta s sodelovanjem
društvenega pevskega zbora, g. Eme
Mozetičeve, g. Josipa Bratuža in
društvenega učitelja, g. profesorja Ru-
dolf Lipizerja, ki nastopi z eno točko
za gosli. V soboto se bo vršil koncert
ob 8. zvečer, v nedeljo pa ob 3. popold-
ne. Drugi koncert je namenjen občin-
stvu z dežele, ki lahko porabi popold-
danske vlake za prihod v mesto in po-
vratek. Vzpored je popolnoma nov, iz-
redno lep in bogat ter obeta mnogo u-
metniškega užitka.

DAROV.

Za Slovensko sirotišče: Mons. Ivan
Rojec 10 L in 30 dinarjev; Pavel Deve-
tak v Doberdolu 5 L.

Neka dobrotnica v Gorici eno vrečo
koruze.

O priliki poroke g. Franceta Slokar-
ja z g. Emilijo Budihno v Zapužah
dne 31. dec. 1923 nabral med svati g.
Frane Pelikan 40 L.

Bog stotero poplačaj!

Občinski davki v Gorici.

Lepaki na vseh ulicah naznanja-
jo nove občinske davke mesta Go-
rice.

Davek na pse.

Za pse se bo plačeval sledeči da-
vek:

1. skupina: za gosposke pse zna-
ša davek 80 lir, in sicer se bo mo-
rala plačati ena polovica v ja-
nuarju in druga v juniju;
2. skupina: za lovske pse 40 lir,
ki se morajo plačati v mesecu ja-
nuarju;
3. za pse varuhe 20 lir, psi varu-
hi morajo biti po dnevu privezani;
ravno toliko znaša davek tudi za
pse, s katerimi se trguje.

Davek od klavne živine.

Uveden je tudi davek na klavno
živino, ki znaša 10, 6, 5, i. t. d. lir
od glave.

Davek na obrtno dovoljenje.

Nadalje se mora plačati davek
od obrtnega dovoljenja, in sicer 10
odstotkov od najeminske vredno-
sti. Ta davek plačajo gostilne, ka-
varne, bari in vsi obrati, ki proda-
jajo na drobno vino, pivo, likerje in
druge alkoholne pijače.

Listnica uredništva.

C. K. Prejeli boste pismo.

PISALNI STROJ, firme Schmidt-
Bros in šivalni stroj »Singer« v do-
brem stanu sta na prodaj. Našlov
pove uprava »Goriške Straže«.

**ZASTONJ dobi „GORIŠKO
PRATIKO“, kdor plača do 15.
tega meseca CELOLETNO na-
ročnino (15 Lir) NAPREJ!**

NAŠA ZAVAROVALNICA L' „UNION“

je največji svetovni zavod. Delniški kapital Fr. 20 milijonov,
zav. kapitali v veljavi čez 70 milijard Fr. Ustanovlj. 1828.

Generalni zastopnik AVUGUST RAVNIK
Gorica, Corso V. E. 28-I.

ZASTOPNIKI SE ŠE SPREJEMEJO.

GOSPODARSTVO.

Za naše izseljence.

Prihodnji »Gospodarski list« bo prinesel nastopni članek, ki ga po njegovi želji ponatiskujemo tudi v »Goriški Straži«.

Umevno je, da se mora marsikak naš človek izseliti, ker ne more dobiti doma dovolj sredstev za človeka vredno življenje. Kot je to umevno, tako bi moralo biti tudi umevno, da se izselim tja, kjer bom mogel živeti in kaj zaslužiti, ne pa tja, kjer je še slabše kot doma.

Kdor pa opazuje današnje izseljeniško gibanje med našim ljudstvom, vidi, da se godi ravno nasprotno. Oni, ki se mislijo izseliti, ne pomislijo dovolj na važnost svojega koraka. Ne pomislijo na to, da lahko pomeni izselitev za njih popolno uničenje, popolno gospodarsko propast. Vsak sanja le o milijonih, o težkih tisočakih, ki jih bo zaslužil.

Naši ljudje radi verujejo različnim govoricam, katerih vedno ne preizkušajo na njih resničnost. Nedavno je šlo iz Srednje Vipavske doline večje število izseljencev v Argentinijo. Komaj so šli, že drugi silijo za njimi, predno je bilo mogoče dobiti od prvih vest, da se jim je po poti dobro godilo, da so dobili delo in da jim dobro gre. Zakaj so prvi šli? Šli so zato, ker jim je neki agent neke paroplovne družbe rekel, da se za Argentinijo zelo lahko dobi potni list, da so velike plače in da je tam doli vseh narodnosti mnogo, samo naših ljudi malo. Razni agenti paroplovnih družb in paroplovne družbe same se presneto malo zanimajo za usodo izseljencev, ker njih zaslužek je ta, da ljudi prevajajo. Vozni listek se mora plačati v Trstu, Gorici ali Genovi in ko so izseljenci nekje izkrcani, paroplovnih družb več ne zanimajo. Naslednje je že marsikateri čital, a je potrebno, da ponovimo na tem mestu.

V Braziliji so odpravili suženjstvo črne dne 13. maja 1888. Vendar je bilo čitati v braziljskem listu »O Estado de S. Paulo« z dne 13. oktobra 1923, na 10. strani sledeči inserat (v španskem jeziku):

Italijanski koloni. Resna oseba prepusti potom pogodbe 26 italijanskih prvo vrstnih kmetskih družin, ki prispejo v kratkem v S. Paulo. Pogaja se od 15. do 17. ure v ulici da Quintanda 2-A, III. nadstr. soba 12.«

Z ozirom na ta oglas se je zgledal na navedenem naslovu gospod, ki skrbi za izseljence in slišal, da mu prepusti »resna oseba« onih 26 družin za ceno 30 contos di reis, kar znaša 70.000 L. Ponudnik je rekel, da ga stanejo naznačene družine že 14 contos in da zasluži le 16 contos (38000 lir). Pridodal je še: »Prepušči se na podlagi redne pogodbe pri notarju in takoj pri podpisu pogodbe se plača 5 contos, ostalo ob prevzetju blaga.«

Torej so ljudje še vedno blago in blago bo postal marsikateri naš izseljenec, ki se lahko miselno izseli.

Naši izseljenci si v tujem kraju razmerah. Organizacija deluje brezplačno, a vsled pomanjkanja denarja in sil ne more hitro napredovati, a tudi najmanjši migljaj onim, ki

tudi ne znajo mnogo pomagati in se ne zavedajo, da se nahajajo po celem svetu italijanski konzulati, ki imajo dolžnost, brigati se za izseljence — italijanske državljane. Pri istih se dobe tudi razna koristna navodila.

Od naše strani se pripravlja izseljeniška organizacija, ki si je postavila za nalogo, da dobi v vsakem večjem kraju svojega zaupnika, ki bo poročal o tamkajšnjih delovnih se hočejo izseliti, je boljše kot nič. Dopis iz Rio de Janeiro (Brazilija) z dne 5. decembra 1923 se glasi:

»Močne kmečke družine z več delovnim silami lahko dobe delo, a zaslužek je večkrat tako pičel, da se komaj ali pa tudi ne krijejo skromni stroški. Družine z otroci hirajo.

Lahko dobe službo in tudi dobro plačo dobre kuharice in izvežbane sobarice. Navadne dekline naj ne hodijo dol.

Za inteligente tukaj ni zaslužka, ako nimajo sami mnogo kapitala.

Za naše izseljence pa ni celotna Brazilija, temveč le južnovzhodne pokrajine, kjer je podnebje bolj milo, ni toliko boleznin in mrčesa ter več železnice.

Posamezne braziljske države (Brazilija je republika, obstoječa iz več držav kot Zvezne države Severne Amerike) imajo tudi svoje naseljeniške urade.

Za vsako večje mesto Vam bom našel posebnega zaupnika.«

Davek na licenco za gostilne i. t. d.

(Glej »Gor. Stražo« od 10. dec. 1923. št. 97).

K temu davku je izšel te dni nov odlok od 18. nov 1923 št. 2538, ki določuje novo davčno tarifo. Tarifa je po novem odloku sledeča: 50 odstotkov od najemninske vrednosti obratnih prostorov in najmanj lir 100.

Za gostilniške obrti, v katerih se točijo izključno samo vinske pijače, je najvišja tarifa 20 odstotkov najemninske vrednosti obratnih prostorov, — a najmanj, kakor pri gornjih obratih, 100 lir.

Kako visoko obrestuje ital. poštna hranilnica denarne vloge?

V »Goriški Straži« smo poročali o zamenjavi denarja, ki je bil naložen pri dunajski poštni hranilnici. V dotičnem članku smo tudi poročali, da so se bodo terjatve nasproti dunajski poštni hranilnici prenesle in vpisale v nove hranilne knjižice, ki jih upnikom izda italijanska poštna hranilnica ter da se bodo obrestovale po določenih. Ki so veljavna za ital. poštno hranilnico.

Finančno ministerstvo je določilo obrestno mero italijanske poštne hranilnice, ki je sledeča: za vloge, ki se glasi na ime, znašajo obresti 2,76 odstotkov, za vloge pa, ki se glasi na donosnika, znaša obrestna mera 2,52 odstotkov. Obrestni davek plača uprava sama.

Vlogo, ki se glasi na ime, sme dvigniti samo oseba, za katero je vloga vpisana, dočim dvigne lahko vlogo, ki se glasi na donosnika, vsakdo, ako predloži hranilno knjižico.

Modni časopisi za leto 1924.

»Elegante Mode« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 30.—. »Bazar« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 30.—. »Wäsche u. Handarbeits-

zeitung« izh. enkrat na mesec, celoletna naročnina L. 16.—. »Praktische Damen- u. Kindermode« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 40.—.

Starim naročnikom pošljemo še 1 zvezek, ter prosimo, da nam znesek takoj nakažete; v nasprotnem slučaju se jim bo list ustavil.

Sprejemajo se novi naročniki v Knjigarni K. T. D. v Gorici.

Knjige po znižani ceni

v Knjigarni Kat. tisk. društva
GORICA, Montova hiša

S. M. FELICITA KALINŠEK

Slovenska kuharica

Cena mesto L. 55 samo 40 L.

Ta cena velja samo do 1. februarja 1924.

Nov zobozdravnik
specialist za bolezni v ustih in zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpustom sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška dela v Gorici na Travniku št. 20, I. nadstr.

Voščene sveče

vseh vrst in po konkurenčnih cenah

se dobe

v zalogi cerkvenih sveč

GORICA

VIA CARDUCCI št. 4

(vhod na dvorišču)

(ali pa v Knjigarni K. T. D. Gorica Montova hiša)

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi »Trgovski Dom«

Telefon št. 50 — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica	CENTRALA:	Reserva S H S
in rezerve:	LJUBLJANA	kron
80 milijonov		64 milijonov

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metković, Celje, Maribor, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

Najvišje cene plačam

se kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d.

Sprejemam poštne pošiljkatve!

- Walter Windspach -

Gorica, Via Carducci št. 10

„Goriška Straža“,
edini slovenski list
na Goriškem, v vsako
slovensko hišo!